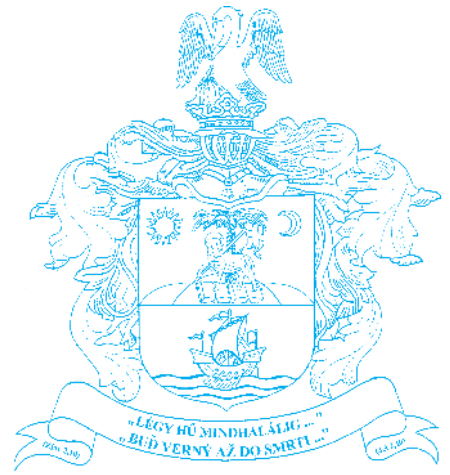

KALVÍNSKE HLASY

ÚRADNÝ ORGÁN
REFORMOVANEJ KREŠŤANSKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Ročník LXXXVI.

Číslo 3.

Komárno, marec 2015

Cena 30 centov

MÁ PRÁVO UROBIŤ SO SVOJIM, ČO CHCE!

Keď sa pozrieme do histórie, zbadáme, že sa pohľad na Pána Boha veľmi menil. V Židovstve, v Starom zákone je Pán Boh chápaný ako zvrchovaný a prísny Boh, ktorý trestá nepravosť niekedy aj z pokolenia na pokolenie, a prejavuje zase milosť tisícim tých, ktorí sa ho boja. V Starom zákone vidíte ľudí, ktorí majú pred Pánom Bohom úctu a rešpekt, až posvätnú bázeň. Tento pohľad trochu poopravil Pán Ježiš. Dovolil si Pána Boha nazvať Otcou, čo pre farizejov a zákonníkov nebolo možné. Považovali to za priame rúhanie sa Pánu Bohu.

Nezmenil to iba pri sebe, ale zmenil to aj pre nás, keď veľa krát vysvetľoval, že my sme Božie deti a Pán Boh je náš nebeský Otec. Autoritatívna prítomnosť Pána Boha sa vo vysvetľovaní Pána Ježiša trochu stratila. A tak sa kresťania začali na Pána Boha pozerat' inak. Bol pre nich ako milujúci otec, ktorý sa stará o svoje deti, zaopatruje ich a chce im dobre. Nesie všetku tú rodičovskú zodpovednosť za človeka. Ako sa postupne začali presúvať dôrazy v učení cirkvi inde, znova sa zmenil aj tento pohľad. Ostalo oslovenie Pána Boha ako Otca, ale cirkev znova pripomínala, že Pán Boh je prísny, že trestá každú ľudskú nespravodlivosť i každý jeho hriech.

V 16. storočí chodili po mestách putovní kňazi, ktorí vyberali peniaze predávaním odpustkov a ľuďom hrozili peklom a súdmi. Používali na to rôzne kulisy, boli to živé divadelné predstavenia, kde sa ukazovali muky, ktoré bude človek zažívať v pekle, aby tým viedli ľudí ku kupovaniu odpustenia. To bola doba, keď sa Pán Boh vnímal ako veľmi prísny a krutý, a tak sa ľudia aj na Boha pozerali.

Bolo to napriek tomu, že ostalo Ježišovo oslovenie Otec, napriek tomu, že sa stále učilo, že Pán Boh je aj milostivý a zľutováva sa. Stačí si obzrieť obrazy a sochy v kostoloch z tohto obdobia. Všade ste pobadali kresby pekla, démonov, obrazy múk a utrpenia, ktoré ľudia prežívajú na takýchto hrozných miestach. Trest peklom a pekelným utrpením za hriechy človeka bol na každom mieste a všade, kde ste sa v tom čase pozreli, mali ste tieto výjavy okolo seba.

Ale aj tento pohľad na Pána Boha sa postupom času menil, až sme došli do dnešných čias. Ako dnes vnímate Pána Boha? Aký je? Tým, že viac hovoríme o Pánovi Ježišovi, ako o niekom, kto nám prišiel priblížiť Otca, tak sa nám obraz Pána Boha posúva späť. Boh je láska. Pán Boh je milosrdný a láskavý Otec, ktorý trpezlivo čaká, či sa človek nezmení a nevráti sa k nemu. Odpúšťa a odpúšťa. A netrestá a netrestá. A ešte stále je milosrdný a láskavý a zhovieva... Že je to tak? Akoby sme videli Pána Boha (dovoľte sa mi takto vyjadriť) ako nemohúceho starého muža, ktorý je takým „dobráčikom“, že všetko prepáči a trochu drzejší človek si s ním urobí, čo len sám chce.

Máme podivnú predstavu „neschopného Boha“, ktorý už nevie buchnúť po stole a nevie si urobiť poriadok s tým, čo sám stvoril. Niektí si myslí, že Pánu Bohu je ten, ktorému sa to všetko vymyká spod kontroly, a on len stále trpezlivo a s láskou čaká na to, či si to jeho človečenstvo vstúpi do seba alebo nie.

Možno, trochu prehánam, ale mám pocit, že sme prílišným zdôrazňovaním Božej láskavosti a Božej milosti stratili skutočnú predstavu o tom, kto Pán Boh naozaj je. A pritom by sme to mali vedieť a mohli by sme to z Božieho slova do detailov poznať.

Pán Boh ozaj nie je iba „milujúci“. Biblia opisuje Pána Boha aj inak, ale my tieto state Božie Slovo dnes veľmi takticky preskakujeme, lebo nám to nesedí do celkovej predstavy o všemohúcom Bohu.

Jednoducho povedané: žijeme v dobe, kde sa obraz prísneho a tvrdostretajúceho Pána Boha nehodí. Nesedí nám to do celkového obrazu cirkvi.

Predstavte si, ako by to vyzeralo na nejakej evanjelizácii, keby sme začali hovoriť o tom, že Pán Boh je prísny a raz potrestá každé jedno zlo ktoré si ty, človeče, urobil. A nebude mať zľutovania. Nedočkáme sa žiadnej milosti. Asi by odtiaľ ľudia utekali, alebo by sa pýtali, či sme zase v 16. storočí, keď sa im vyhrážame súdom a trestom.

(Pokračovanie na str. 2)

Olga Szélesová V nemocnici

**Čakám pri bielych, pri dverách
a premáha ma biely strach.
Mihajú sa biele plášte netečne.
Kto povie krutú pravdu konečne?**

**V tichu ma akýsi hlas osloví:
„V dobrom, zlom obráť sa vždy k Pánovi.“**

**Čakám na ortiel...
nie som v mukách.
Som v dobrých, Božích rukách.**

Má právo urobiť so svojim, čo chce!

(Dokončenie zo str. 1)

Preto dnes viac hovoríme o láske, o odpúšťaní, o obeti Pána Ježiša na kríži, o láskavom Bohu, ktorý sa zľutováva. Ale je to naozaj iba tak? Starý zákon hovorí, že Pán Boh je aj prísny, aj trestajúci, a niekedy nepomôže ani to, že ste vyvoleným národom, jeho vlastným ľudom. Keď pretečie pohár Božej trpezlivosti, nič iné ani čakať nemôžeme! A to nie je pohľad iba Starého zákona. Boh je predsa ten istý, včera, dnes i na veky. Pán Boh sa nemenil!

„Čo teda povieme? Či nie je u Boha nespravodlivosť? Určite nie. Lebo Mojžišovi hovorí: Zmilujem sa, nad kým sa zmilúvam, a zľutujem sa, nad kým sa zľutúvam. A tak teda nezáleží na tom, kto chce, ani na tom, kto beží, ale na Bohu, ktorý sa zmilúva. Lebo Písmo hovorí faraónovi: Nato som ťa povolal do života, aby som na tebe ukázal svoju moc a aby sa moje meno rozhlasovalo po celej zemi. A tak sa teda zmilúva, nad kým chce, a ztvrďuje, koho chce. Povieš mi azda: Tak prečo ešte karhá? Ved' kto sa môže vzoprieť jeho vôli? Ó, človek, ktože si ty, že odvrávaš Bohu? Či vari povie výtvor tvorcovi: Prečo si ma takto urobil? Alebo či hrnčiar nemá moc nad hlinou, aby z tej istej hmoty urobil jednu nádobu na vznešený účel, druhú na podradný?“ (Rím 9,14–21). Ako vám toto slovo zapadá do obrazu milostivého Pána Boha, ktorý máme uložený vo svojich predstavách?

Zmilujem sa, nad kým sa zmilúvam, a zľutujem sa, nad kým sa zľutúvam. Ako tieto slová zaradíte do tejto našej predsta-

vy o Pánu Bohu? Mňa tieto slová trochu zošokovali, pretože som si uvedomil, že to je trochu inak, ako som si to predstavoval. Často vo svojich kázňach opakujem, že sme slobodní ľudia a máme slobodnú vôľu. Takto nás Pán Boh stvoril. Môžem urobiť to či ono, môžem sa zariadiť v živote, ako to uznám za dobré. Ale čo tak pripustiť, že aj Pán Boh má slobodnú vôľu? Že aj On môže urobiť to, čo sám chce a čo uzná za dobré? Či dielo môže odvrávať majstrovi: Prečo si ma tak spravil? Či hrnčiar nemá moc nad hlinou, aby s tej istej hmoty sformoval jednu nádobu ku cti a druhú ku hanbe?

Čo poviete, bratia a sestry, je to text zo Starého alebo Nového zákona? Pravda je taká, že ho napísal apoštol Pavel kresťanom do Ríma, kde pekne na Mojžišovi a faraónovi vysvetľoval, že Pán Boh má

právo urobiť so svojim čo chce. A tak, ako bol Mojžiš tou hlinenou nádobou vytvorenou ku cti a sláve Božej, tak isto bol faraón vytvorený ako nádoba hanby, ktorému Pán Boh zatvrdil srdce, lebo sa tak rozhodol. A nepotrebuje na to žiadne povolenie od človeka, ani od nikoho iného. **POZOR na naše skreslené predstavy o**

Pred tvárou Hospodina

Milý nebeský Otče! Daj mi z Tvojej ruky prijímať všetky utrpenia a protivtenstvá. Nedaj mi reptat' a hnevať sa, keď Ty vo svojej láske uznáš za dobré poslať na mňa kríž a trápenie. Vypuď mi zo srdca všetku netrpezlivosť, strach, úzkosť a sklесlosť, aby som sa úplne oddal Tvojej vôli a seba zaprel. Daj mi, Pane Ježiši, svojej krotkosti, ktorá ochotne berie na seba kríž, daj mi svojej pokory, aby som nahliadol, že si pokárania zasluhujem. Pomáhaj mi v utrpení hľadiet' na Tvoju trpezlivosť. Utešuj ma nádejou večného života, do ktorého možno vojsť iba cez mnohé utrpenia. Dožič mi zachovať si pokojné a tiché srdce a daj mi aj milosrdnú lásku a pomocnú ruku, aby som bol na veky spojený s Tebou a s Tvojou láskou. **Amen.** Johannes Gossner

Pánu Bohu! Pán Boh nie je len milostivý a všetko odpúšťajúci Pán Boh. Stále ostáva v platnosti, že jeho cesty sú nevyspytateľné a jeho kroky a rozhodnutia pre nás nepochopiteľné.

Takúto podobnú situáciu zažil raz aj samotný kráľ Dávid. Keď sa mu podarilo dobyť Jeruzalem. Rozhodol sa z tohto miesta urobiť centrum svojej ríše. Do toho však spadla aj duchovný život. A tak dal príkaz na to, aby sa do Jeruzalema preniesla truhla zmluvy. Zo začiatku všetko išlo v poriadku. V sprievode s truhlou išlo 30 000 mužov, aj samotný kráľ. Na jednom mieste sa však voly, ktoré viezli truhlu potkli, a muž menom Uzza ju zachytil rukou. Božie slovo píše, že Hospodin vzbĺkol hnevom proti Uzzovi a on na mieste zomrel. Otázka je, prečo? Ved' urobil dobrú vec, nechcel, aby truhla zmluvy spadla z voza. Prečo ho Hospodin pre tento dobrý skutok usmrtil? Presne tie isté otázky si tam vtedy položil i kráľ Dávid. A tak šokovaný a rozčarovaný z tejto situácie, dal truhlu zmluvy odniesť inde. Zľakol sa. Božie konanie je pre človeka niekedy nepochopiteľné a Dávid si uvedomil, že nechápe a nerozumie Bohu, ani tomu, čo niekedy robí.

To je vec, na ktorú nás upozorňuje apoštol Pavel: stále potrebujeme mať bázeň pred Bohom, stále potrebujeme mať na mysli absolútnu Božiu slobodu, v ktorej si so svojim dielom – a tým pádom aj s nami –, môže robiť čokoľvek chce. Aj keď nám to nezapadá do našej predstavy Pána Boha. Aj keď si občas myslíme, že Pán Boh je len milostivý a odpúšťajúci. Pravda je taká, že iba taký nie je!

Dušan Brna

– Pri kandidatúre a zvolení za zástupcu biskupa ste sa dali viesť Duchom i Písmom. Podelte sa s nami s Vaším osobným krédom.

– Svoju prácu v cirkvi už od začiatku chápem ako službu. Napokon, ako aj inak, ak veríme v Toho, ktorý o sebe hovorí: „Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil“ (Mt 20,28a). Preto, keď som sa rozhodol kandidovať na funkciu zástupcu biskupa, robil som to s tým vedomím, že chcem i takto cirkvi poslúžiť, presnejšie, skrze cirkev slúžiť na diele Pánovom, čo je vždy nezslúžená výsada, ale aj veľká zodpovednosť zároveň. V svetskej sfére zvykneme v súvislosti s prácou neraz hovoriť, že „nás to niekam posúva“. Pri kresťanskom povolání, ktoré konáme nie v mene svojich predstáv, vízií a plánov, ide o čosi celkom iné a totiž nie aká je alebo ako sa mení či nemení moja pozícia a čo pre mňa znamená, ale kam sa posúva ten veľký projekt Božieho kráľovstva, ktoré Ježišovým príchodom vstúpilo do tohto sveta a ktorého podoba sa konturuje práve tým, ako doňho vstupujeme so svojou službou. Každý z nás pre službu, ktorú prijal, má určité hrivny, obdarovania. Chcem tie svoje dať určite k dispozícii: Duchu, ktorý oživuje a byť otvorený pre výzvy Toho, o ktorom je napísané, že je Počiatok i Koniec (Zjav 1,8) a ktorý dáva zmysel a naplnenie aj našej práci.

– **Zaiste ste porozmýšľali i porozjímali nad tým, kde by ste kládli dôraz v živote cirkvi.**

– Ak si prácu v cirkvi rozdelíme do jednotlivých oblastí, ako napr. oblasť bohoslužobná, diakonická, misijná, hospodárska a pod., v každej z nich by sa našli skutočnosti, na ktoré je nutné klásť dôraz. Vo všeobecnosti však považujem za akútne venovať sa otázkam vnútromisijnej činnosti. Od toho, akých ľudí máme podchytených v cirkvi, mám na mysli, ako sú duchovne podchytení, na akej duchovnej úrovni a to po každej stránke, od toho sa odvíja všetko. Zbor, ktorý by mal fungovať už iba na nominálnych kresťanoch, pretože títo zostali v prevažnej väčšine, z dlhodobého a ľudského hľadiska pred sebou veľkú budúcnosť nemá.

– **Aké nedostatky by ste riešili akútne a postupne?**

– Ktokoľvek, kto niečo robí, nerobí to úplne bez chýb. Niekedy sú tými nedostatkami veci druhotné, inokedy zase nám sa môžu javiť ako druhotné, no neskôr sa ich dôsledky prejavujú vo všetkej závažnosti. Takže v tejto chvíli nedokážem zostaviť rebríček toho, čo považujem za mínusy v živote našej cirkvi.

Cirkev je tým prostredím, kde život podľa evanjelia je možný

V každom prípade máme tu určité povolanie, o ktorom všetci dobre vieme, ktoré sa snažíme konať, ibaže neviem, nakoľko dokážeme primerane reagovať na stále sa meniace prostredie, do ktorého máme vstúpiť s evanjeliom. Mám teraz jednoducho na mysli to, že v dôsledku spoločensko-ekonomických pohybov sa vyľudňujú dediny a zaplňajú mestá (v prípade, že migranti neodchádzajú ešte ďalej, za hranice krajiny) a tiež to, že títo adresáti našej služby, sú jednoducho viac unavenjší, frustrovanejší, ľahostajnejší, s nemalými pochybnosťami o tom, či existuje nejaké východisko z daného stavu a o tom, žeby sa cirkev mala na obnovnom procese nejakým spôsobom podieľať a byť prínosom hlavne v duchovnej oblasti, už ani nehovoriac. Odpovedať adekvátne na daný problém, spolu s pokusom obnoviť kredibilitu cirkvi, vnímam ako úlohu číslo jedna.

Jeden známy nemecký teológ Jürgen Moltmann vo svojom diele „Ukrižovaný Bôh“ ešte v minulom storočí povedal, že súčasná cirkev stojí uprostred dvojitej krízy: krízy identity a relevant-

Ján Semjan

nosti. Inými slovami vyjadrené: obdobie, v ktorom sa nachádzame, veľmi vážne spochybnilo závažnosť cirkvi pre tento svet ako aj to čím alebo kým vlastne je, čo oboje nerozlučne súvisí. V zmysle tohto pohľadu sme sa pri hľadaní riešenia neposunuli príliš dopredu a pritom je to niečo, čo je – aspoň podľa mňa – absolútne akútne.

– **Aké silné stránky a rezervy vidíte v RKC na Slovensku?**

– Jednou zo silných stránok RKC na Slovensku vnímam jej historickú etablovanosť. Nemusi si hľadať priestor v povedomí širšej spoločnosti. Je už zžitou súčasťou jej celku. Výrazným problémom v tomto smere však je – že je až veľmi striktné regionálne orientovaná. Chýba väčšia otvorenosť voči veľkým oblastiam, kde nemá takmer žiadne zas-

túpenie. A pritom v minulosti tomu tak nebolo. Preraziť s reformovaným fenoménom do širšej ekumenickej rodiny aj mimo naše tradičné prostredie vidím ako výzvu, ktorá by nás nemala prestať prenasledovať.

– **Čo všetko Vám ešte leží na srdci?**

– Na srdci nám asi každému toho leží veľmi veľa. Pre mňa, ktorý som nadto vyrástal v rodine reformovaného farára a tak som videl často aj za kulisy, už ani nehovoriac. Od malička som žil v dvojjazyčnej cirkvi, učil som sa v nej žiť a neskôr, keď som dospel, aj rozumieť tomu, čo to znamená. Dnes viem, že cirkev v spoločnosti predstavuje vždy alternatívne spoločenstvo. Inými slovami, pôdu, kde sa pokúšame žiť tak, ako nás k tomu pozýva evanjelium, ktoré je „mocou Božou na spasenie každému veriacemu, Židovi predne i Grékovi“ (Rím 1,16). Viem, že toto uskutočňovanie má svoje nemalé ťažkosti a úskalia, s ktorými je nevyhnutné denne zápasiť. Je to však zápas o vec, ktorá nie je naša a pri ktorej – ak je za tým aj odovzdané srdce – nám na pomoc prichádza vždy Duch Svätý.

Pred chvíľou som hovoril o závažnosti (relevantnosti) cirkvi pre dnešný svet. Jednou z vecí, vďaka ktorej sa v očiach svetskej spoločnosti stane závažnou až nepostrádateľnou je i to, či dokáže vytvoriť reálne prostredie, ktoré sa pre človeka stane ozajstným duchovným domovom, t.z., že človek v ňom okúsi div prijatia, odpustenia, zmierenia, prosto skutočnosť alternatívneho života k tomu, čím sme obklopení na každý deň. Pričom ten domov musí byť otvorený pre každého, otvorený pre rovnocenný život a rovnocenné vzťahy bez rozdielu pleti, jazyka, či národnosti. Ako dvojjazyční reformovaní toto evanjelium zvestujeme a ukazujeme na to, že **cirkev** je práve tým prostredím, kde **život podľa evanjelia je možný**. Zle nedobre je preto, ak by sa mal stať opak pravdou. Ak by sme nad tým, čo vonku nefunguje alebo funguje len s určitými ťažkosťami, ak by sme mali nad tým pred tvárou spoločnosti rezignovane skonštatovať so zahanbením: „Prepáčte, ale nejde to ani v cirkvi“. Potom nám už nepatrí ani to historické miesto, na ktoré sme tak často hrdí, spolu s výsadami, ktoré sa k tomu družia, lež výstraha evanjelia, že sme sa, žiaľ, v priebehu tých stáročí, stali skôr soľou zmarenou.

Zoltán Drenkó

Dostávame množstvo Božích darov, ale jeden je nadovšetko vzácny – viera. Obdarovanie Bohom si máme ceniť nadovšetko, dáva nám aj to, čo si sami nemôžeme pripraviť a zaslúžiť. Viera sa stáva súčasťou nášho každodenného života, nesie nás do budúcnosti Božej, ktorá sa jagá vo svojom bohatstve pred nami. Pán Ježiš nás všetkých učí plne veriť v Neho a veriť v evanjelium. Boh je darca všetkých darov, medzi ktorými nechýba viera. Ján Kalvín vo svojom živote a v reformačnom diele prijal vieru v Ježiša Krista. Sám chápal, že je to dar Boží, ktorý je v srdci veriaceho človeka.

Kalvín píše: „Ak poctivo uvážime, aké slepé je naše myslenie, pokiaľ ide o nebeské tajomstvá Božie, a ako naše srdce sklame pri kadejakej príležitosti, nebudeme pochybovať o tom, že viera o mnoho prevyšuje mohutnosťou našu prirodzenosť a že je jedinečným a vzácnym darom Božím. Lebo ako tvrdí svätý Pavol (1Kor 2,11), keď nikto nemôže vydať svedectvo o ľudskej vôli, jedine duch človeka, ktorý je v ňom, ako nadobudne človek istotu o vôli Božej?“

Máme tu nádhernú myšlienku veriaceho reformátora o rozsiahlosti a nadprirodzenosti viery! Naša limitovaná myseľ, slepá, ako píše Kalvín, sa nedokáže plne zaoberať vierou v jej samej božskej podstate. Vo viere sú nebeské tajomstvá, odtajní ich plne až druhý Kristov príchod. Ľudská prirodzenosť je plná domýšľavosti, sami chceme skôr znamenia ako „slepú“ vieru.

Kalvín je známi aj tým, že nabáda k totálnej viere, úplne a bezvýhradne veriť v každej chvíli. Viera je neopísateľný dar, ktorý pomaly rozbaľujeme a ďalej nám odkrýva svoje tajomstvá.

„A ak Božia pravda sa v nás spochybňuje i pokiaľ ide o veci, ktoré bijú do očí, ako len bez pohnutia obstoja tam, kde nám Hospodin zaslúbil veci, ktoré oko nevidalo a na rozum ľudský nevstú-

VZDELANIE VO VIERE (XV.)

Viera je dar Boží

pili. Lahko teda uznáme, že viera je svetlo svätého Ducha, ním sa osvetľuje naše vnímanie a naše srdcia sa utvrďujú v určitom presvedčení. Toto presvedčenie je bezpečná istota spoľahlivosti Božej pravdy, že teda Boh nemôže neuskutočniť to, čo svojim svätým slovom slúbil vykonať“.

Kalvín rozvádza dar viery v uistenie o Božej pravde, ktorá sa nemôže zaprieť. My máme vo viere aj pochybnosti, zmietajú nami najmä, keď prežívame ťažšie obdobia svojho života. Rozmýšľame, či je všetko pravda v čo veríme. Zabúdame, že všetko okolo nás je z Božej ruky, a už aj to nás má vo viere pravdivo viazať k nášmu Bohu. Viera je teraz, ale priamo plynie v budúcnosť Božiu. Boh koná aj keď my sme slabí, aj keď spíme! Musíme byť vždy presvedčení o plnosti Božej sily medzi nami, vo svete, v ktorom žijeme svoj každodenný život. Božia pravda je i naša večnosť, tam na pravde Božej stojí naša spása. Viera prináša bezpečnú istotu! Boh dal sľub, ktorý sa isto plní!

Vo Vzdelaní vo viere sa reformačným kalvínskym dôrazom viera dáva do súvislosti uistujúceho pôsobenia Du-

Duch Svätý je závdavkom, teda určitým vlastníctvom, ktoré je už teraz naše. Náš závdavok raz isto prerastie do plnej miery bohatstva Božieho. My vo viere nepodceňujeme závdavok, ktorý vlastníme. Nezriekajme sa ho za žiadnu cenu. Očakávajme plnosť nádhery zaslúbenia Božieho. Naše srdcia sú Božím nástrojom, Božou dielňou, ako by povedal Kalvín, v nich prebieha potvrdzovanie Božej pravdy. Tu musíme zanechať všetko ľudsky racionálne, nami vysvetliteľné, prijať Boží dosah práve na naše srdcia. My sami naše srdcia len málo ovplyvníme, ale Boh má svoje možnosti, bezhraničné spôsoby. Jeho pečat' je večná, nezmazateľná a nemenaná. Sme stvorení na Boží obraz, ale nielen to, On je v našich srdciach, v ktorých veríme v silu Ducha Svätého. Náš Duch je Ním silno ovplyvňovaný, pretváraný. Hovorí v nás Božím hlasom, že sme Jeho deti. To je apoštolské učenie, ktoré prechádza aj do dnešnej doby a tiež do každej situácie, v ktorej sme. Život viery sa nesie v Božom potvrdení Jeho otcovstva. Božie deti veria, byť Božím dieťaťom znamená veriť. Viera sa vo svojej skutočnosti nezakladá na človeku,

ale na Bohu. Je Božím darom, a tak k nej pristupujeme! Ďakujeme Bohu za vieru, svoju, za všetkých, ktorí majú dar viery. Ďakujeme za našich predkov vo viere, za Božie dielo viery v ľuďoch, v našich srdciach!

Kalvín aj nám dnes adresuje, že viera je dar, dar od Boha. Taký dar sa prijíma vďačne a záväzne. Je to výnimočný dar, stvorený

Bohom Stvoriteľom. Nesme jeho pečat' ako najlepšie vieme, nedajme si vziať, čo je od Neho, týmto svetom. Dar viery je isto zo všetkých darov najvzácnejší. Nakoniec nám vždy ostane len viera, všetko sa pomíne, naša sila, naše majetky, ostane len a len viera!

Juraj Gajdošoci

cha Svätého: „Preto je Duch Svätý nazývaný závdavkom, ktorý v našich srdciach potvrdzuje istotu Božej pravdy, a je nazývaný pečat'ou, ňou sú naše srdcia zapečatené v očakávaní na deň Pánov (2Kor 1,22 a Ef 1,13). Tento Duch osvedčuje duchu nášmu, že Boh je náš Otec a my, že sme synovia Boží (Rím 8,16).“

Synoda Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku prijala na 1. zasadnutí IX. cyklu, ktoré sa konalo dňa 28. februára 2015 v Rimavskej Sobote, nasledujúce uznesenia:

– Schválila doplnený rokovací poriadok.

– Do sčítacej komisie zvolila synodných radcov Loránta Rákosa, Árpáda Molnára a Attilu Palcsó.

– Rozhodla o tom, že komisie, pracujúce pri Synode, budú trojčlenné, kým komisia partnerhilfe bude päťčlenná.

– Tajným hlasovaním zvolila za duchovných členov Synodnej rady Gyulu Kassaiho, Ákosa Róberta Nagya a Alfréda Somogyiho, za svetských členov Zoltána Bána, Csabu Furika a Rudolfa Molnára – členov Synody; za náhradníkov spomedzi duchovných Eriku Dékányovú, Istvána Molnára a Eleméra Ráczu, spomedzi svetských členov Pála Kissa ml., Zoltána Orosa a Ferenca Ujlakiho.

– Potvrdila výsledky tajného hlasovania členov komisií, pracujúcich pri Synode, ako aj generálneho cirkevného právnika. Misijná komisia: András Fitos, Malvin Szaszák a Jaroslav Széles; teologicko-etická komisia: Pál Erdélyi, Róbert Géresi a Attila Lévai; právna komisia: Béla Icsó, Ferenc Porubán a Alfréd Somogyi; kontrolná komisia:

Dve percentá pre Ústredie diakonie

Ústredie diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku oznamuje, že v roku 2015 po prvý krát využilo možnosť registrácie na 2% dane z príjmu. Z toho dôvodu sa obraciame na Vás s prosbou o podporu 2% z vašich daní, ktoré budú slúžiť na rozvoj diakonických aktivít RKC na Slovensku. Podrobnejšie informácie sú zverejnené na webovej stránke ústredia refdiakonia.sk alebo sa môžete kontaktovať na telefónnom čísle: 0917/867 431.

Z 1. ZASADNUTIA SYNODY

Zoltán Bán, Sándor Dobai a Rudolf Molnár; komisia partnerhilfe: Vince Fekete, Árpád Molnár, Zoltán Orémus, Loránt Rákos a Malvin Szaszák.

– Do funkcie generálneho právnika zvolila dr. Árpáda Édesa, do Správnej rady neziskovej organizácie Diakonia reformata Tímeu Erdélyi-Flegel, do komisie pre vzdelávanie duchovných Attilu Lévaiho a Zsolta Görözdího.

– Poverila zástupcu biskupa Róberta Géresiho, aby aj v IX. cykle Synody organizoval doškoľovania duchovných.

– Schválila Organizačný a spravovací štatút Teologického inštitútu J. Calvina, a do Správnej rady inštitútu delegovala duchovného člena Synodnej rady Alfréda Somogyiho a zástupcu biskupa Róberta Géresiho.

– Vyjadrila vďaka členom Správnej rady Teologického inštitútu J. Calvina a jeho predošlému riaditeľovi Jánosovi Molnárovi za vedenie inštitútu od roku 1997. Na ich život vyprosovala hojné Božie požehnanie.

– V súvislosti s podaním maďarských duchovných zo dňa 21. októbra 2014 z Berekfürdő poverila zástupcu biskupa Róberta Géresiho zostavením strategickej pracovnej skupiny a koordináciou jej činnosti, ktorá bude mať za úlohu načrtnúť teologický a cirkevnoprávny prieskum podania a z neho

vyplývajúce ďalšie kroky. Strategická pracovná skupina bude vykonávať svoju činnosť ako ad hoc komisia, pracujúca pri Synode, a o výsledkoch jej práce bude zástupca biskupa Róbert Géresi priebežne informovať členov Synody prostredníctvom Synodnej rady.

– Pripravila výzvu v súvislosti s vojnou na Ukrajine: Preciťujúc bezprostredný i sprostredkovaný vplyv vojny na Ukrajine vzhľadom na našich bratov a naše sestry, ktoré tam žijú, ich uistujeme o našom súcite. Veríme, že Boh svoj ľud nenechá osamote ani v ťažkých časoch a vyslobodí všetkých tých, ktorí vyzývajú Jeho meno v čase súženia. Naša cirkev – v súlade s jej možnosťami – chce poskytnúť bratskú pomoc bratom a sestrám, žijúcim v ťažkých podmienkach na Ukrajine, veď Božie slovo nás povzbudzuje k tomu, aby sme „činili dobro všetkým, predovšetkým domácim viery“ (Gal 6, 10). Preto cirkev vyhlasuje okamžitú zbierku na pomoc bratom a sestrám v Podkarpatsku. Zorganizovaním zbierky na zakúpenie trvalých potravín a jej distribúciou do 15. apríla 2015 poverila Synoda Ústredie diakonie.

– V 1. a 2. čítaní schválila novelizáciu zákona č. 1/2004 o rokovacom a pracovnom poriadku Synody Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku.

Konkurz

Synodná rada Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku – v súlade s §-om 7 organizačného a spravovacieho poriadku oddelenia cirkevnej hudby – vypisuje konkurz na obsadenie postu riaditeľa cirkevno-hudobného odboru našej cirkvi. Podmienky kladené na uchádzača: samostatné členstvo v reformovanej cirkvi, vysokoškolský diplom v danom odbore.

Konkurznú prácu treba zaslať spolu s dokumentmi, potvrdzujúcimi splnenie horeuvedených podmienok a s odborným životopisom ako doporučenú zásielku najneskôr do **20. apríla 2015** na adresu: **Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku Oddelenie cirkevnej hudby, Jókaiho 34, 945 01 Komárno.**

Podrobnejšie informácie môžete žiadať na e-mailovej adrese: reformata@reformata.sk.

Prieskum zborovej diakonie a diakonie v seniorátoch

Ústredie diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku rozbehlo v mesiaci február 2015 prieskum zborovej diakonie a diakonie v seniorátoch. Do prieskumu sa majú možnosť zapojiť všetky cirkevné zbory a senioráty, ktorého cieľom je spracovania analýzy na základe ktorej bude vypracovaná stratégia a vízia ďalšieho napredovania diakonie RKC na Slovensku. Podrobnejšie informácie a dotazníky sú dostupné na seniorských úradoch RKC. Výsledky prieskumu budú zverejnené v Kalvínskych hlasoch aj na webovej stránke ústredia.

21.2.2015 odpoľudnia nás víтали zvony nedávno pekne vynoveného chrámu v Tušiciach. Po predchádzajúcich voľbách sme na post seniora a seniorálnej rady Ondavsko-hornádskeho reformovaného seniorátu privítali medzi nami zástupcov Predsedníctva synody biskupa László Fazekasa a generálneho kurátora Vince Feketeho, aby vykonali slávnostnú inštaláciu.

Úvodom sa ujal slova brat seniorálny kurátor **Ján Janovčík**, ktorý privítal ešte zástupcu generálneho kurátora pre slovenskú časť **Júliusa Kováča**, hostí z michalovského seniorátu a ostatných hostí a zástupcov zborov.

Po lekcii sestry konseniorky Ondavsko-hornádskeho reformovaného seniorátu, **Janette Knežovej** a po zaspievaní piesne č. 452 sa začali bohoslužby, keď kázňou poslužil brat biskup. Na

Senior Juraj Brecko a seniorálny kurátor Ján Janovčík

Synoda Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku na svojom 1. zasadnutí konanom dňa 28. februára 2015 v uznesení č. ZS-13/2015 vyhlásila zbierku na pomoc pre reformovaných bratov a sestier v Zakarpatsku.

„Synoda Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku – precitujúci priame a nepriame následky vojny na Ukrajine na bratov a sestier žijúcich tam – vyjadruje plnú solidaritu s reformovanými bratmi a sestrami žijúcimi v Podkarpatsku. Veríme, že Boh ani v ťažkej dobe nepúšťa svoj ľud, a oslobodí všetkých, ktorí vyzývajú Jeho meno v deň súženia.

Naša cirkev – podľa možností – chce poskytnúť bratskú pomoc bratom a sestram žijúcim v Podkarpatsku

Tušice – slávnostná inštalácia

základe z viacerých vybraných veršov *Žid 11* vyzdvihol oddanosť predkov a hlavne vieru mužov a žien, ktorí poslúchali a nasledovali Pána. Bol to Ábel, Henoch, Noach či Abrahám, ktorý s vierou poslúchol Boha, keď ho povolal, aby sa vystaľoval do cudzej zeme.

Inštalácia zvolených funkcionárov seniorátu.

Keď i Sára, súc vo vysokom veku, s vierou počala a porodila. Týmto textom brat biskup napomenul a povzbudil novozvolených zástupcov seniorátu, aby aj

k novoinštalovaným prihovoril brat senior **Juraj Brecko**, inštalovaný do druhého volebného obdobia. Na záver sme si vypočuli pozdrav od konseniorky michalovského seniorátu **Eriky Dékányovej** a generálneho kurátora **Vince Feketeho**.

Brat senior potom ešte pozval všetkých hostí na slávnostnú večeru, kde sme sa mohli porozprávať, a aj takto sa navzájom spoznávať. Verím, že to bolo pekné a požehnané odpoľudnie pre každého.

Tibor Bajus

Zbierka pre reformovaných v Podkarpatsku

sku v sťažených podmienkach, ved' aj Slovo Božie nás vedie k tomu, aby sme činili dobre všetkým, ale najmä domácim viery (*Gal 6, 10*).

Preto Synoda na pomoc bratov a sestier v Podkarpatsku vyhlasuje v cirkvi okamžitú zbierku. Organizovaním finančnej zbierky na nákup trvanlivých potravín a jej uskutočnením do termínu 15. apríl 2015 Synoda poveruje Ústredie diakonie našej cirkvi.

Zbierka v cirkevných zboroch bude trvať do **15. apríla**. Odlišne od doterajšej praxe, Ústredie diakonie žiada cirkevné zbory, aby svoje výnosy zo zbierky nepoukazovali až po uplynutí termínu, ale priebežne v troch termínoch. Ústredie diakonie

tak – podľa potreby – bude mať možnosť priebežne nakupovať trvanlivé potraviny i lieky a podľa plánu v troch častiach doviesť ich do cieľa.

Výnosy zbierky cirkevné zbory – podľa zaužívaného poriadku – prevedú na účet seniorátu, a senioráty ich prevedú ďalej na účet Ústredia diakonie.

Údaje nevyhnutné k prevodu: Ústredie diakonie RKC na Slovensku

Jókaiho 34, 945 01 Komárno.

Všeobecná úverová banka a.s.

SK15 0200 0000 0025 4004 5751 Do správy pre adresáta napíšte: „Podkarpatsko“.

Prosíme Vás, pomôžte! Ďakujeme!

Dňa 22.2.2015 sa v Bánovsko-ondavskom reformovanom kostole zišlo slávnostné seniorálne valné zhromaždenie.

Prítomní boli delegáti zborov nášho seniorátu, hostia, vedenie cirkvi. Kázňou poslušil brat biskup **László Fazekas**, zdôraznil potrebu jednoty, prijímanie kresťanských hodnôt do života viery. Cirkev stojí pred výzvami sveta, sú útoky na rodiny, na tradičné hodnoty.

Po kázni brata biskupa zložili predpísanú prisahu konseniorka **Erika Dékányová** a seniorálny kurátor **Blažej Knežo**. Po prihovore sestry konseniorky nasledovala prisaha seniorálnych sudcov a prisaha ďalších seniorálnych funkcionárov.

Zhromaždenie pozdravili prítomní hostia: generálny kurátor **Vince Fekete**, zástupca generálneho kurátora **Július Kováč** a senior ondavsko-hornádskeho seniorátu, **Juraj Brecko**. Všetci zaželali

Reformovaný farár Ján Semjan ticho zomrel vo večerných hodinách v kruhu svojej rodiny v 20. februára 2015.

Narodil sa dňa 4.3.1932 v Trhovišti, rodičom **Michalovi Semjanovi** a **Anne Varkondovej**. V roľníckej rodine, ktorá žila skromným pracovným a zbožným životom, bol šiesty zo siedmych súrodencov. Základnú školu navštevoval od roku 1938 v Trhovišti, v roku 1943 prestúpil na osemročné michalovské gymnázium, kde 7.6.1951 maturoval. Ako mladý človek, stredoškolač sa dostáva do misijného pôsobenia farára **Jána Vasil'a**. Zrodila sa v ňom duchovná túžba stať sa reformovaným farárom. Teologické štúdium absolvoval na Komenského evanjelickej bohosloveckej fakulte v Prahe v rokoch 1951 až 1955. Po úspešnom ukončení štúdiá 27.9.1955 nastúpil na miesto kaplána v Košiciach. Dňa 5.7.1956 sa Ján Semjan zosobášil s **Albínou**, rodenou **Janovčikovou**, s ktorou vychovali syna **Jána** a dcéru **Vieru**.

Po vojenskej službe v čase od 31.10.1956 do 23.10.1958 v Jičine a **Mladej Boleslavi** začal službu **Pánovi** v malčickom reformovanom zbore. Z **Malčíc** potom ako už zvolený duchovný odchádza 1.9.1965 do cirkevných zborov **Pinkovce** a **Záhor**. Práve v týchto zboroch prežil so svojou rodinou najproduktívnejšie roky svojho života. Oddane v týchto zboroch pracoval na vinici **Pánovej**. Vážili si ho nielen re-

Slávnostné seniorálne valné zhromaždenie v Bánovciach nad Ondavou

Konseniorka **Erika Dékányová** a seniorálny kurátor **Blažej Knežo** (Snímky: **Árpád Csontos**)

zvoleným funkcionárom **Božie požehnanie** a milosť do náročnej práce v cirkvi. Po záverečnej modlitbe sestry **farárky Da-**

nušky Hudákovej bolo spoločné pohostenie v miestnom kultúrnom dome.

–jg–

JÁN SEMJAN (1932–2015)

formovaní kresťania, ale požíval uznanie aj od veriacich iných cirkví. Zosnulý formoval s **Božou pomocou náboženský život** vo svojich zboroch zodpovednou a pravidelnou službou. V **Pinkovciach** a v **Záhore** sa stal zosobnením vytrvalosti v živote viery človeka. V rokoch 70. až 80. organizoval stretávanie mládeže, ktoré sa stali známe v širokom okolí. Pán farár prežíval spolu so svojou rodinou aj neprajnosť vtedajšieho režimu, ktorý všemožne brzdil duchovnú prácu.

Ján Semjan sa stal v rokoch 1996 až 2002 seniorom michalovského seniorátu. Bolo to v období nedostatku duchovných, v čase prerastajúcich problémov v niektorých

zboroch. **Plodnú jeseň svojho duchovenského života prežil v Pinkovciach** a v **Záhore**. Do jeho života vstúpila choroba, ktorú až do svojho časného konca ticho prijal ako vôľu **Božiu**. Na zaslúžený dôchodok odchádzal 1.11.2008. Veľkú starostlivosť a opateru prijímal od svojej najbližšej rodiny. Jeho časný beh sa dokončil vo veku nedožitých 83 rokov.

Pohreb brata farára sa uskutočnil 24.2.2015 v michalovskom reformovanom kostole. Slovom **Božím** všetkých povzbudil biskup **László Fazekas**, pripomenul zbožný život **Simeona**, ktorý očakával spasenie. **Simeon** uvidel malého **Ježiša** a bol prepustený v pokoji. Jeho oči videli v **Ježišovi** spasenie. Brat biskup zdôraznil tiež **Pavlovu vieru**, ktorý tvrdil, že hoci sa naše pozemské telo zborí, predsa máme postavený príbytok v nebesiach, ktorý pripravila **Božia ruka**.

K zhromaždeným sa prihovorela konseniorka **Erika Dékányová**, senior **Juraj Brecko**, farár **Marián Hamari**, kurátorka **Anna Gederová**. Na rozlúčke boli prítomní okrem mnohých veriacich a rodiny duchovní z oboch slovenských seniorátov, emeritný biskup **Géza Erdélyi**, hlavný synodný radca **Sándor Molnár**. S vďakou **Bohu** za život a s úctou spomíname na pána farára **Jána Semjana**. „Naša pomoc je v mene **Hospodina**, stvoriteľa neba i zeme“ (**Žalm 124,8**).

–jg–

Seniorálne inštalácie. Biskup László Fazekas inštaloval do úradov vedúcich funkcionárov seniorátov. Dňa 18. januára seniora Bratislavského reformovaného seniorátu Alfréda Somogyiho a seniorálneho kurátora Rudolfa Molnára; 25. januára v Lenártovciach seniora Gemerského reformovaného seniorátu Ákosa Róberta Nagya a seniorálneho kurátora Zoltána Bána; dňa 30. januára v Leviciach seniora Tekovského reformovaného seniorátu Gyulu Kassaiho a seniorálneho kurátora Pála Kissa ml. V mene našej Generálnej cirkvi predniesol príhovor generálny kurátor Vince Fekete.

Inštalácia čelných predstaviteľov cirkvi. Dňa 24. januára 2015 vo Veľkom kostole v Debrecíne inštalovali do funkcie biskupa Zatisiského reformovaného dištriktu Károlya Feketeho a generálneho kurátora Gustáva Adorjánna. Na podujatí bol prítomný aj generálny kurátor Vince Fekete a biskup László Fazekas.

Televízna bohoslužba. 25. januára 2015 sa v bratislavskom kostole Cirkvi bratskej uskutočnila televízna bohoslužba pri príležitosti ekumenického modlitebného týždňa, ktorú vysielala Slovenská televízia v priamom prenose. Našu cirkev reprezentoval zástupca biskupa Ján Semjan.

Dištriktuálna inštalácia. Dňa 30. januára na Dištriktuálnom valnom zhromaždení v Pápe inštalovali vedenie: biskupom sa opäť stal József Steinbach a generálnym kurátorom je Pál Huszár. Účastníkov valného zhromaždenia pozdravil aj generálny kurátor a biskup našej cirkvi.

Seniorálne inštalácie. Biskup László Fazekas inštaloval do úradov vedúcich predstaviteľov ďalších seniorátov: 1. februára v Martovciach seniora Komárňanského reformovaného seniorátu Szilárda Szénásiho a seniorálneho kurátora Sándora Gála; 7. februára v Košiciach seniora Abovsko-turnianskeho reformovaného seniorátu Zoltána Orémusa a seniorálneho kurátora Sándora Szaniszló; 8. februára v Krišovskej Lieskovej seniora Užského reformovaného seniorátu Viktora Krausa a seniorálneho kurátora László Pappa; dňa 15. februára v Bačke seniora Zemplínskeho reformovaného seniorátu Csabu Kendiho a seniorálneho kurátora Árpáda Asszonyiho. Na týchto slávnostných príležitostiach pozdravil zvolených

funkcionárov aj generálny kurátor Vince Fekete.

Dobročinný ples. Zatisiský reformovaný dištrikt ponúkol zbierku z dobročinného plesu, ktorý sa konal dňa 6. februára 2015 v Debrecíne, Reformovanému gymnáziu Mihály Tompu v Rimavskej Sobote. Pri tejto príležitosti odovzdali delegáti zo Sedmohradska, ktorí boli obdarovaní vlni, symbolickú čiastku delegátom z Reformovaného gymnázia Mihály Tompu. Túto vyzbierali študenti vlni podporeného gymnázia. Aj takto vyjadrili našu spolupatričnosť.

Kórejská návšteva. Dňa 11. februára na Biskupskom úrade v Komárne prijal biskup László Fazekas a synodný radca pre zahraničné styky Attila Palcsó kórejskú delegáciu pod názvom Ammí, ktorá k nám prichádza každý rok. Krátko ich oboznámili o situácii našej cirkvi. Skupinu viedol náš misijný duchovný Park Sungkon.

Rokovanie Predsedníctva. Predsedníctvo synody sa stretlo na zasadnutí dňa 13. februára v Milhosti. Medzi témami zasadnutia boli plány našej cirkvi na nasledujúcich 6 rokov, rozdelenie služobných kompetencií medzi členov Predsedníctva synody, príprava rokovacieho poriadku Synody a iné aktuálne problémy.

Dištriktuálna inštalácia. Dňa 14. februára sa vedenie našej cirkvi v Beregszásze zúčastnilo na inštalácii vedenia cirkvi v Podkarpatsku. Za biskupa bol opäť zvolený Sándor Zán-Fábián a za generálneho kurátora Béla Nagy. Slovo Božie kázal rektor Gusztáv Bölcskei a inštaláciu vykonal Zatisiský biskup Károly Fekete.

Týždeň manželstva. Pri príležitosti Týždňa manželstva pozdravili v reformovanom kostole v Marcelovej jubilujúce manželské páry dňa 15. februára po bohoslužbe. Manželské páry, ktoré sa zosobášili pred 35, 40, 45 a 65 rokmi, dostali prostredníctvom neziskovej organizácie Diakonia reformata publikáciu Rodinná kniha, ktorá bola vydaná organizáciou Zmluva pre spoločné ciele, s prosbou, aby prázdne strany denníka naplnili svojimi životnými príbehmi.

Mimoriadne seniorálne valné zhromaždenia. Dňa 21. februára inštaloval biskup László Fazekas v kostole v Tušiciach do funkcie seniora Ondavsko-hornádskeho reformovaného seniorátu Juraja Brecka a seniorálneho kurátora Já-

na Janovčíka. Do rúk staronového seniora zložili prisahu ďalší seniorálni funkcionári; 22. februára vykonal biskup našej cirkvi inštaláciu konseniorky Michalovského reformovaného seniorátu Eriky Dékányovej a seniorálneho kurátora Blažeja Kneža. (Voľba seniora tohto seniorátu je ešte v procese kvôli doteraz neúspešným voľbám). Potom konseniorka uviedla do úradu ďalších funkcionárov seniorátu. Generálny kurátor Vince Fekete na obidvoch podujatiach pozdravil valné zhromaždenia v mene našej Generálnej cirkvi.

Synoda MRC. 25. februára sa generálny kurátor Vince Fekete a biskup László Fazekas zúčastnili na ustanovujúcom zasadnutí Synody Maďarskej reformovanej cirkvi, na ktorom zvolili nových predsedov Synody. Na ďalšie 6-ročné obdobie sa duchovným predsedom stal pridunajský biskup István Bogárdi Szabó, svetským predsedom Synody sa stal generálny kurátor Zudunajského dištriktu Pál Huszár. Duchovným podpredsedom Synody sa stal Zatisiský biskup Károly Fekete, jej svetským podpredsedom predtísky generálny kurátor Tibor Ábrám.

Zasadnutie Synody. 1. zasadnutie IX. cyklu Synody našej cirkvi sa začalo inauguráciou Predsedníctva synody ešte v januári, ale bolo odročené. Pokračovalo dňa 28. februára v Rimavskej Sobote.

KALVÍNSKE HLASY

Úradný orgán Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku. Adresa vydavateľa: Jókaiho 34, 945 01 Komárno. IČO: 00179191.

Vychádza mesačne.

Šéfredaktor: László Fazekas

Redaktor: Lucia Kis

Sekretárka a distribútor: Lucia Kis
Predplatné prijíma každý reformovaný farský úrad i redakcia.

Predplatné na jeden (kalendárny) rok: 3,60 eur.

Distribúciu vykonáva redakcia:

930 10 Dolný Štál 386

E-mail: kh@reformata.sk

Telefón: 031/55 90 141 (zároveň fax i odkazovač).

Redakcia došlé rukopisy nearchivuje a nevracia, vyhradzuje si právo na ich odbornú úpravu.

Tlačiarenská príprava: Lukács Kis

Tlač: Reproffset, Dunajská Streda

ISSN: 1335-3713

Evidenčné číslo: EV 3627/09